

Kultura

Sociální struktura a jednání (praxe společnosti) – kultura (řád společnosti)

Historicky ustavený (explicitně i implicitně) řád životních vzorců, které v daném čase sdílejí členové dané skupiny.

Kultura je řád odpovídající smysluplnému vědění.

J. Alexander

Kultura jako kultivující řád věcí vs. Kultura jako **univerzum**

hodnotící x nehodnotící přístup

Jazyk, morálka, umění, náboženství, věda

x

Vědění, víra, umění, právo, morálka, zvyky a všechny ostatní schopnosti a obyčeje, jež si člověk osvojil jako člen společnosti

- artefakty
- sociokulturní regulativy (normy, hodnoty, kulturní vzorce)
- ideje (kognitivní systémy)
- Instituce

Společenská „magie“

Společnost je výtvořem člověka. Společnost je objektivní realitou. Člověk je výtvořem společnosti.

(Berger, Luckmann (1966/1999))

Sociální konstrukce reality → Myšlenky, praktiky a přesvědčení získávají v procesu sociální interakce postupně status reality.

Společnost se re/konstruuje díky ustavičné lidské činnosti.

Habitualizace činnosti (vzorce jak se co dělá)

Institucionalizace (kdo to takto dělá)

Legitimizace institucí (prostřednictvím jazyka)

→ Objektivace

- Jednoduchá poučení
- Přísloví a morální zásady
- Teoretické systémy
- Symbolické světy

Sociální konstrukce jinakosti

rasa a etnicita

rasa – (termín z arabštiny, odkud se přes fr. a it. verzi rozšířil do dalších svět. jazyků) – starším názvem též plemeno – pojmy označující v biologii, resp. v systematice zvířat i rostlin jednotku nižší než je druh (mnohdy se vztahují i k výsledkům záměrného křížení, vnitrodruhové selekce), v antropologii diferentní lidské populace lišící se somatickými i dalšími biol. rysy, zejm. barvou kůže, vlasů a očí, formou vlasů, nosu, rtů, víček, hlavy a obličeje, výškou, proporcemi a členěním těla, popř. dalšími tělesnými znaky (např. ukládáním tuku na určité partie těla, např. na hýždě).

etnicita – (z lat. ethnicus = pohan, pohanský, to z řec. ethnos = národ, národnost, kmen, rasa apod.) – vzájemně provázaný systém kult. (materiálních a duchovních), rasových, jazykových a teritoriálních faktorů, hist. osudů a představ o společném původu, působících v interakci a formujících etnické vědomí člověka, jeho etnickou identitu a orientaci. Pro uznání uvedených faktorů jako etnicky příznačných je nutná jejich hromadnost (s níž je spojen pocit sounáležitosti), trvalost (přecházení z generace na generaci), omezená variabilita (relativní stabilita), obecná srozumitelnost a přijatelnost a vzájemná komplementárnost. Všechny etnické příznaky nemusí nutně sdílet všichni příslušníci etnika, které je etnicitou vymezeno.

Co vše je tedy etnikum?

- Přistěhovalci
- Domorodci
- Etnonacionalistická hnutí
- Etnické skupiny v „plurálních společnostech“
- Potomci otroků

- Diaspora?

Etnicita a národ

Existenci národa legitimizuje nacionalismus...

- Společný jazyk (kulturní hledisko jednoty národa)
- Vlastní stát nebo alespoň federativní uspořádání či autonomie (politické hledisko)
- Pocit přináležení ke skupině (identitní hledisko)

Benedict Anderson: Jde pouze o představu proto, že příslušníci ani toho nejmenšího národa nikdy nepoznají většinu ostatních jeho příslušníků, nikdy se s nimi nesetkají a ani o nich neuslyší. Přesto v představách všech přežívá obraz jejich sounáležitosti.

Ernest Gellner: Nacionalismus je původně politický princip, který tvrdí, že politická a národní jednotka musejí být stejné.

Národy vysvětlované

Politicky

USA, Francie

Princip politické rovnosti
a individualismu

Proklamace příslušnosti

Vize pokroku a modernity

Industriální společnost

Kulturně

Německo

Důraz na kulturní stejnost

Hledání kontinuity s
minulostí

Znovunalézání kořenu

Příbuznost, „pokrevnost“

Příklad Norska – Giddens
a to, jak transformujeme
tradiční

Národ jako propojující koncept

Solidarita všech skupin

Solidarita prostorů

Zdůrazňování stejnosti

Každodenní praxe reprodukcí národní identity